

POSTANOWIENIE

Dnia 8 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Paweł Kołodziejcki

SSN Maciej Kowalski

SSN Tomasz Przesławski

SSN Renata Żywicka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. Sp. z o.o. w W.

przeciwko A.F.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 8 kwietnia 2025 r.,

wniosku sędziego Sądu Okręgowego w K. Z.D. o ponowne zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie VII Pa 85/23,

**uchyla postanowienie Sądu Okręgowego w K.
w sprawie VII Po 79/23 i oddala wniosek.**

Zbigniew Kapiński

Paweł Kołodziejcki

Maciej Kowalski

Tomasz Przesławski

Renata Żywicka

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 13 października 2023 r. w sprawie IV Pa 85/23 z powództwa E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. przeciwko A.F. o zapłatę na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 19 maja 2023 r., pełnomocnik pozwanego A.F. wniósł o zbadanie spełnienia przez SSO X. Y. wymogów niezawisłości i bezstronności oraz o wyłączenie jej od orzekania w sprawie.

Pełnomocnik pozwanego wniósł nadto o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z Uchwały nr [...] Krajowej Rady Sądownictwa z dnia [...] 2021 roku, celem ustalenia przebiegu postępowania nominacyjnego poprzedzającego powołanie SSO X. Y. oraz okoliczności, jakie Krajowa Rada Sądownictwa wzięła pod uwagę przy rekomendacji ww. kandydatury, a jakie zostały pominięte, oraz dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z artykułu pt.: „Sędziowie w dodatkowych komisjach egzaminacyjnych. Nagroda za popieranie „dobrej zmiany” w sądach?” z dnia [...] 2019 r. opublikowany w [...], celem wykazania faktu braku niezawisłości SSO X. Y. oraz zależności SSO X. Y. od czynników politycznych.

W uzasadnieniu wniosku pozwany wskazał, że w dniu 6 lipca 2023 r. wniósł do Sądu Okręgowego apelację od wyroku Sądu Rejonowego dla K. N. H. w K., IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 maja 2023 roku w sprawie, IV P 1322/19, do której rozpoznania została wylosowana SSO X. Y. SSO X. Y. w dniu 25 października 2021 roku, została powołana na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w K. przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W toku postępowania nominacyjnego przed Krajową Radą Sądownictwa przedłożona została opinia Kolegium Sądu Okręgowego w K., które na posiedzeniu 1 lutego 2021 roku zaopiniowało Panią X. Y. stosunkiem głosów: 6 głosów „za”, 11 głosów „przeciw”, przy 4 głosach „wstrzymujących się” i 1 głosie oddanym nieważnie. Krajowa Rada Sądownictwa, dokonując rzekomo analizy całokształtu zgromadzonego w postępowaniu nominacyjnym materiału, stwierdziła, że „w aspekcie całości okoliczności faktycznych - kryterium poparcia środowiska sędziowskiego nie ma mocy przeważającej”. W 2009 roku SSO X. Y., ukończyła dwusemestralne studia podyplomowe w zakresie prawa karnego na [...], co w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa „przeważało” za przedstawieniem

Prezydentowi RP tej kandydatury nad kandydaturą sędziego X.1 Y.1, na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w K.

W ocenie pozwanego SSO X. Y. w istocie zyskała poparcie Krajowej Rady Sądownictwa z innych względów. W 2019 roku, w K., z uwagi na dużą liczbę kandydatów na adwokatów i radców prawnych, utworzono dodatkowe komisje egzaminacyjne w których zasiadali m.in. przedstawiciele Ministra Sprawiedliwości. Sędzia X. Y. została przedstawicielką ministra w komisji nr [...]. Większość miejsc przewidzianych dla przedstawicieli ministra zajęli sędziowie awansowani przez Z. Z. lub jego nominatów. Mając powyższe na względzie, wątpliwa pozostaje niezawisłość sędzi objętej niniejszym wnioskiem.

Nadto Sędzia X. Y. została powołana na urząd sędziego Sądu Okręgowego w K. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), co skutkuje sprzecznością składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., a co za tym idzie prowadzić będzie (w razie ewentualnego stwierdzenia spełnienia przez SSO X. Y. wymogów niezawisłości i bezstronności i nieuwzględnienia wniosku o jej wyłączenie) do nieważności postępowania.

W ocenie pozwanego powołanie sędziów przez Prezydenta RP po przeprowadzeniu postępowań ukształtowanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, powoduje niedopuszczalne - w świetle art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, dalej „EKPCz”), art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych (Dz.U. z 2009 r. Nr 203, poz. 1569, dalej „KPP”) - obniżenie standardu bezstronności i niezależności sądu, oraz określenie procesowych konsekwencji sprawowania wymiaru sprawiedliwości w takich warunkach było przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, którego połączone Izby: Cywilna, Karna oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podjęły w dniu 23 stycznia 2020 roku w tym zakresie stosowną uchwałę (sygn. akt BSA 1-4110-1/20, dalej „Uchwała Połączonych Izb SN”). Wyrażona w uchwale Połączonych Izb SN stanowisko wykazujące wadliwość powołania do Sądu Najwyższego osób, które odebrały nominację sędziowską od Prezydenta RP po

przeprowadzeniu postępowań ukształtowanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa zostało potwierdzone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej „TSUE”) w wydanym w dniu 15 lipca 2021 roku wyroku w sprawie Komisja Europejska vs. Polska (C - 791/19). TSUE wskazał w szczególności na fakt, że proces powoływania sędziów Sądu Najwyższego w dużym stopniu zależy od organu (Krajowej Rady Sądownictwa), którego struktura została poddana bardzo dużym zmianom przez polską władzę wykonawczą i ustawodawczą i którego niezależność może wzbudzać uzasadnione wątpliwości. Nadto, jak zasadnie wskazał Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 19 grudnia 2020 roku (Astradsson przeciwko Islandii), wobec każdego rozstrzygnięcia sądowego, podjętego z udziałem nieprawidłowo powołanego sędziego, dopuszczalne jest podniesienie zarzutu, iż sąd nie spełnia wymagania „ustanowienia przez ustawę”. Podstawą prawną tego zarzutu jest Konwencja Europejska, a nie materialne czy proceduralne przepisy prawa krajowego.

Mając na uwadze wadliwość powołania sędzi X. Y., ewentualne jej uczestniczenie w orzekaniu stanowić będzie - ze względu na art. 6 ust. 1 EKPCz, art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 47 KPP - przyczynę nieważności postępowania wskazaną w art. 379 pkt 4 k.p.c. Tym samym, rozpoznanie niniejszej sprawy - i to przez Sąd Okręgowy, działający tutaj jako sąd II instancji - będzie mogło być podważane w przyszłości przez stronę niezadowoloną z wydanego rozstrzygnięcia (niezależnie od tego, czy ostatecznie stroną tą okaże się powód, czy też pozwany). Nie jest więc uprawnione, ani celowe dalsze procedowanie w niniejszej sprawie z udziałem sędzi X. Y.

Postanowieniem z dnia 10 listopada 2023 r. w sprawie, VII Pa 85/23 Sąd Okręgowy w K. wyłączył od orzekania w sprawie VII Pa 85/23 SSO X. Y. dzieląc argumentację wnioskodawcy. Sąd Okręgowy dodatkowo wskazał w uzasadnieniu, że w kontekście rozstrzyganego wniosku strony złożonego w trybie art. 42a § 3 ustawy Prawo o ustroju powszechnym za znaczący uznał fakt, że SSO X. Y. „brała udział w wyłonieniu członków Krajowej Rady Sądownictwa (...) w tym znaczeniu, że była jednym z sędziów, którzy podpisali listy poparcia sędziów zgłaszających swoje kandydatury do nowej KRS” oraz, że sam udział w konkursach

na stanowisko sędziego przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa w jej obecnym składzie jest działaniem sprzecznym z prawem i jest rzeczą moralnie naganną.

SSO X. Y., na podstawie art. 42 a § 13 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych złożyła wniosek o ponowne rozpoznanie wniosku pozwanego i o jego oddalenie. W uzasadnieniu podniosła, że przedmiotowe postanowienie narusza przepis art. 42a § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, zgodnie z którym dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu (...), jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

W jej ocenie sąd w składzie SSO X.2 Y.2 kierował się motywami pozaprawnymi, skoro nie potrafił w uzasadnieniu przedmiotowego postanowienia wskazać, które okoliczności związane z powołaniem przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej SSO X. Y. na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w K. i aktualnym udziałem w konkursie na wolne stanowisko sędziego w Sądzie Apelacyjnym, i w jaki sposób w konkretnej sprawie o sygn. akt VII Pa 85/23, mogą doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności, mającego wpływ na wynik tejże sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących strony wnioskującej o wyłączenie oraz charakteru sprawy.

Sędzia X. Y. podkreśliła, iż nie zgadza się z zapatrywaniem Sądu Okręgowego, że sam udział w konkursach na stanowisko sędziego przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa w jej obecnym składzie jest działaniem sprzecznym z prawem i jest rzeczą moralnie naganną. Artykuł 60 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej gwarantuje, że jako obywatel polski korzystający z pełni praw publicznych, ma ona prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach, czyli ma prawo ubiegać się o stanowisko sędziego i to niezależnie od tego, czy jakaś część obywateli uznaje poszczególne instytucje państwa za prawidłowo, czy też nieprawidłowo ukształtowane oraz czy niektóre grupy sędziów i niektóre organizacje sędziowskie takie działania popierają, czy też potępiają. Nie podziela również poglądów prawnych sprowadzających się do kwestionowania legalności

uksztaltowanej ustawą Krajowej Rady Sądownictwa oraz całego procesu nominacyjnego toczącego się przy jej udziale, a zakończonych postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Skarżąca podniosła też, że z logicznego punktu widzenia w dacie zgłoszenia swego udziału w konkursie na wolne stanowisko sędziowskie nie mogła przewidzieć, czy będzie miała kontrkandydatów i kim ewentualnie będą te osoby. Czasy, gdy z góry było wiadomo, który sędzia się może zgłosić i jakie ma szanse, od kilku lat należą już na szczęście do przeszłości. Sugerowanie, iż „nominacje sędziowskie otrzymują osoby pozbawione wiedzy fachowej, przymiotu niezależności, uległe wobec władzy politycznej i skłonne do spełniania jej oczekiwań” jest w jej ocenie podłą insynuacją.

Skarżąca zwróciła uwagę, że w dalszej części uzasadnienia Sąd Okręgowy, powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. do sygn. I KZP 2/22, przyznaje, że „niezwykle trudne, a czasem wręcz niewykonalne jest zbadanie prawidłowości merytorycznej procesu nominacyjnego indywidualnego sędziego oraz wykazanie, że sędzia ten wydawał określone orzeczenia pod wpływem czynników zewnętrznych”. Rzecz jednak w tym, że rozpoznając wniosek strony złożony w trybie art. 42a § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, sąd musi te okoliczności gruntownie zbadać i wyłączając sędziego od orzekania w konkretnej sprawie musi dokonać jednoznacznych ustaleń w tym względzie. Tak wyprost nakazuje przepis art. 42a ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. Nie wystarczą mętne domniemania i własne subiektywne sympatie lub antypatie członka składu orzekającego. Tymczasem Sąd Okręgowy sam wprost przyznał w swoim uzasadnieniu, że „przy ocenie zasadności rozpoznawanego wniosku nie podlegały badaniu kwalifikacje sędzi X. Y. (Sąd rozpoznający wniosek nie uważa, aby miał w tym zakresie kompetencje) czy w szczególności staż pracy”. I nie badając tego, czy zasłużyła na ten awans na sędziego Sądu Okręgowego, sąd ten ocenił *ex catedra*, że ten awans jej się nie należy.

Skarżąca podkreśliła, że nie wzięła udziału w „wyłonieniu członków Krajowej Rady Sądownictwa”, skoro poparty przez nią kandydat (sędzia X.3 Y.3) nie została członkiem KRS w procedurze wyłaniania członków KRS, która zakończyła się uchwałą Sejmu z dnia 20 maja 2021 r. W jej ocenie, Sąd Okręgowy bezpodstawnie

dopatruje się związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy podpisaniem się na liście poparcia sędzi X.3 Y.3 na wiosnę 2021 r. a otrzymaniem przez nią w dniu [...] 2021 r. rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w procesie nominacyjnym na stanowisko sędziego sądu okręgowego.

Odnosząc się zaś do faktu ilości oddanych na nią głosów na posiedzeniu Kolegium Sądu okręgowego w K., skarżąca podniosła, że był to całkiem niezły wynik, zważywszy na hejt, jaki się na niej skupił po tym, jak od lutego 2019 r. zgodziła się na delegację do Sądu Okręgowego w K. i objęcie funkcji Przewodniczącego VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Odnosząc się do udziału w komisjach egzaminacyjnych skarżąca podniosła, że traktuje to z jednej strony jako źródło dodatkowego prawem dozwolonego sędziemu zarobku, a z drugiej strony jako okazję do odświeżenia sobie i zaktualizowania posiadanej wiedzy i sposób na sprawdzenie się w jeszcze jednej roli. Na pewno nie wiąże się to z powstaniem jakiegokolwiek obowiązku względem władzy wykonawczej, a w szczególności nie pociąga to za sobą jakiegokolwiek zobowiązania w zakresie orzecznictwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek skarżącej jest w pełni uzasadniony.

Za trafne należało uznać stanowisko skarżącej, iż Sąd Okręgowy w K., rozpoznając wniosek o zbadanie przez nią wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie IV Pa 85/23, kierował się względami pozaprawnymi.

Przed merytorycznym rozpoznaniem wniosku, Sąd Najwyższy uznał za niezbędne odniesienie się do podniesionej przez pełnomocnika pozwanego argumentacji w uzasadnieniu wniosku, wskazującej na niezrozumienie istoty instytucji tzw. testu z art. 42a ustawy Prawo o ustroju Sądów Powszechnych.

Lektura uzasadnienia wniosku prowadzi do konstatacji, iż pełnomocnik w oparciu o treść uchwały składu połączonych Izb - Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r. przyjął a priori generalne założenie, że KRS ukształtowana w trybie określonym przepisami cyt. wyżej ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz

niektórych innych ustaw jest organem niekonstytucyjnym, a każdy konkurs przeprowadzony przed tak ukształtowaną KRS jest wadliwy, zatem w konsekwencji każdy sędzia uczestniczący w takim konkursie i powołany na ten urząd z rekomendacji tego organu nie jest niezawisły i bezstronny, co skutkuje sprzecznością składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c.

Podnieść należy, że w ramach instytucji uregulowanej w art. 42a § 3 i u.p.u.s.p. dopuszczalne jest podnoszenie zarzutów dotyczących spełnienia przez sędziego (asesora sądowego) orzekającego w sądzie powszechnym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Trudno takich konkretnych okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy we wniosku pełnomocnika pozwanego dopatrzeć się.

W niniejszej sprawie wniosek o pełnomocnika pozwanego o zbadanie spełnienia przez SSO X. Y. wymogów niezawisłości i bezstronności oraz o wyłączenie jej od orzekania w sprawie został oparty w głównej mierze o treść historycznej uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Uchwała ta porusza kwestię nienależytej obsady sądu i sprzeczności składu sądu z przepisami prawa, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). Tzw. Uchwała 3-ech Izb z dnia 23 stycznia 2020 r. zawierała model testu zaczerpniętego z jednego z orzeczeń ETPCz dotyczącego casusu islandzkiego (Gudmunur Andri Astadsson przeciwko Islandii, skarga Nr 26374/18). Uchwała ta zapadła bez udziału wszystkich sędziów uprawnionych do orzekania oraz przy zdaniach odrębnych kilku sędziów i została wyeliminowana z porządku prawnego na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. w sprawie, U 2/20, czego Sąd Okręgowy zdaje się nie zauważać.

Mimo kontestowania uprawnień Trybunału Konstytucyjnego przez niektórych sędziów, w tym szczególnie sędziów Sądu Najwyższego biorących udział w podjęciu uchwały, Trybunał był w pełni uprawniony do kontroli tej uchwały. Przypomnieć bowiem należy, że uchwale została nadana moc zasady prawnej, co za tym idzie wiązała wszystkie składy orzekające Sądu Najwyższego i miała charakter aktu generalnego i abstrakcyjnego. Zakres uchwały nie był ograniczony do jednej sprawy podmiotowo lub przedmiotowo. Uchwała stanowiła więc akt prawa wewnętrznego w rozumieniu art. 93 Konstytucji RP.

Analiza treści wniosku wskazuje, że pełnomocnik wnioskodawcy w niniejszej sprawie zarzuca brak niezawisłości sędziego D. z tej przyczyny, że została ona wyłoniona w procedurze konkursowej przez obecną Krajową Radę Sądownictwa. Tymczasem Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 25 marca 2019 r. (sygn. K 12/18; OTK ZU A/2019, poz. 17) wypowiedział się, co do zgodności powoływania sędziów do KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., nie stwierdzając naruszenia standardu konstytucyjnego w tym zakresie. W powołanym wyroku TK orzekł, że art. 9a ustawy o KRS jest zgodny z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z art. 186 ust. 1 Konstytucji, w której uregulowano, kto może być wybranym członkiem KRS, ale nie jest określone, jak wybrać sędziów członków KRS do tej Rady. Te kwestie zostały przekazane do uregulowania w ustawie. Trybunał stwierdził nadto, iż nic nie stoi na przeszkodzie, aby sędziów do KRS wybierali sędziowie. Jednak nie można się zgodzić z twierdzeniem, że piastunem czynnego prawa wyborczego muszą tu być wyłącznie gremia sędziowskie.

Pełnomocnik pozwanego, jak też Sąd Okręgowy w K. zdają się przy tym nie zauważać przepisu art. 42 a § 2 u.p.u.s.p., iż niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez sąd powszechny lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

Sąd Najwyższy w pełni podziela argumentację zawartą w postanowieniu Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22 który trafnie zauważył, że skoro w założeniu ustawodawcy wnioski o tzw. test ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i

bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności jurysdykcyjnych, prejurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Oznacza to, że przedmiotem badania w trybie art. 42a u.s.p. ustawy jest dochowanie „wymogów” (standardu) niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy. Ścisły związek badania z konkretną sprawą potwierdza to, że powinno ono uwzględniać okoliczności dotyczące uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Sąd Najwyższy aprobuje również stanowisko zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 roku w sprawie, sygn. akt I ZB 44/22, że przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 ustawy o SN należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności.

Podobne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny, który w uzasadnieniu postanowienia z 14 lutego 2023 r., I FSK 2040/22 wskazał, że przy ocenie zachowania standardu niezawisłości i bezstronności nie można oprzeć się jedynie na okolicznościach towarzyszących powołaniu sędziego. Tym samym podważenie niezawisłości lub bezstronności sędziego nie może opierać się jedynie na stwierdzeniu, że sędzia został powołany na wniosek KRS ukształtowanej przepisami należy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Konieczne jest powołanie

innych okoliczności konkretyzujących, jakie okoliczności towarzyszące powołaniu konkretnego Sędziego oraz występujące po jego powołaniu i mające ścisły związek z jego osobą oraz osobą wnioskodawcy mogą wpływać na brak bezstronności i niezawisłości sędziego w danej sprawie.

Powyższe rozważania z uwagi na tożsame przesłanki postępowania z art. 29 § 5 u.SN i art. 42a § 3 i u.p.u.s.p. można odnieść do niniejszej sprawy.

Bez wątpienia niniejszy wniosek o zainicjowanie postępowania na podstawie art. 42a § 3 i u.p nie czyni zadość powyższym wymaganiom z uwagi na jego ogólnikowy charakter. Podobnie rzecz ma się z uzasadnieniem Sądu Okręgowego, który wyżej omówionym wymogom nie sprostał. Szczegółowa analiza wniosku o zbadanie standardów bezstronności i niezawisłości przez Sędziego X. Y. uzasadnia twierdzenie, że opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania sędziego na urząd sędziego Sądu Okręgowego (żadna tego rodzaju zindywidualizowana okoliczność nie została przez wnioskodawcę powołana), lecz koncentruje się na występującej zdaniem wnioskodawcy, systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której wnioskodawca upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 8 dnia grudnia 2017 r. w świetle uchwały składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I - 4110-1/20

Nie wnikając w sens merytoryczny uchwały składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I - 4110-1/20, zarzut ten jest pozbawiony jakichkolwiek podstaw prawnych, zważywszy na fakt, że wyrokiem z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK ZU 2020, z. A, poz. 61) Trybunał Konstytucyjny uznał niezgodność wymienionej uchwały z szeregiem przepisów Konstytucji, Traktatu o Unii Europejskiej oraz Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, co oznacza co najmniej tyle, że utraciła ona moc wiążącą inne składy Sądu Najwyższego. Ponadto, nawet nawiązując do kryteriów wskazanych w powołanej uchwale, należy podkreślić, że pełnomocnik pozwanego nie przywołał żadnych konkretnych okoliczności, które pozwalałyby na wyprowadzenie wniosku o występowaniu obiektywnie uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości wskazanego we wniosku sędziego. Na uwagę zasługuje fakt, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniano już, że

w świetle stanowiska prawnego wyrażonego w uchwale z 23 stycznia 2020 r. nie ma podstaw do przyjęcia, iż sam fakt powołania sędziego sądu powszechnego na wniosek aktualnie funkcjonującej Krajowej Rady Sądownictwa jest okolicznością, która samodzielnie uzasadnia przyjęcie, że postępowanie prowadzone z udziałem takiego sędziego jest dotknięte nieważnością. Konieczne pozostaje przywołanie konkretnych okoliczności odnoszących się do sędziów biorących udział w orzekaniu w sprawie, które wskazują na nieprzestrzeganie przez nich obiektywnie wyznaczanego standardu sędziego bezstronnego i niezawisłego (zob. uchwałę SN z 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, Nr 10, poz. 95, oraz postanowienia SN: z 29 marca 2022 r., I CSK 7016/22; z 20 października 2022 r., I CSK 4589/22; z 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 5/21; z 18 listopada 2020 r., IV KK 290/20; z 9 czerwca 2020 r., I NWW 43/20).O

Tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 42a § 3 i u.p.u.s.p., gdyż celem tej instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy.

We wniosku pełnomocnik pozwanego zarzucił również sędzi X. Y. zależność od władzy wykonawczej, która polegać miała na uczestnictwie w komisjach egzaminacyjnych dla aplikantów radcowskich i adwokackich. Jest o tyle niezrozumiałe, że w takich komisjach zawsze uczestniczy przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości. Również sędziowie powołani przed 2018 rokiem, obecnie gremialnie uczestniczą w takich komisjach, a nawet w komisjach kodyfikacyjnych i jak należy domniemywać nie czują zagrożenia dla swojej bezstronności w orzekaniu.

Niezależnie od powyższego pełnomocnik nie wskazał też żadnych konkretnych okoliczności, które wystąpiły po powołaniu Sędziego i które miałyby podważać zaufanie do jego bezstronności i niezawisłości w niniejszej sprawie, a mających związek z jego osobą bądź powoda.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy stosownie do orzekł jak w sentencji.

Zbigniew Kapiński

Paweł Kołodziejcki

Maciej Kowalski

Tomasz Przesławski

Renata Żywicka

[r.g.]